III Төбәкара Равил Сәйфетдинов укулары

Проект эше

Якташыбыз Равил Гарәфетдин улы Сәйфетдиновның тормыш юлы, иҗаты

Эшне башкарды: «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Васильево 3нче номерлы гомуми урта белем бирү мәктәбе»нең 7 сыйныф укучысы
Загрутдинова Камила
Җитәкче: Шекаева Надия Фаязовна, туган тел укытучысы

Васильево, 2022

Эчтәлек

1 Кереш …………………………………………………………...........2

2 Төп өлеш

2.1Сәйфетдинов Равил Гарәфетдин улының балачагы, яшьлеге...4

2.2 Равил Сәйфетдиновның педагогик эшчәнлеге...............................5

2.3. Равил Сәйфетдиновның иҗтимагый эшчәнлеге........................6

3 Йомгаклау 7

4 Файдаланган әдәбият...8

Кереш

Яшел Үзән районы – татар халкына бик күп күренекле ул һәм кызлар бүләк иткән төбәк. Атаклы язучылар да, шагыйрьләр дә, төрле фән өлкәләрендә эшләгән абруйлы галимнәр дә аз чыкмаган бу яктан. Афзал Шамов, Идрис Туктар, Азат Вергазов, Шәриф Сайкин, Гомәр Саттаров, Резедә Төхвәтуллина, Рәшид Кәлимуллин кебек атаклы кешеләрнең исемнәрен күпләр белә!

Күренекле артистлар: Усман Әлмиев, Рәшид Сабиров, Резедә Төхвәтуллина, Йосыф Гыйззәтуллин; Медицина университеты ректоры, профессор- Наил Хәбибулла улы Әмиров; филология фәннәре докторлары, профессорлар: Нәзим Габдрахман улы Ханҗафаров һәм Гомәр Фәиз улы Саттаров.

Менә тагын аерым игътибарга лаек ике шәхес: болар- безнең бөек мәгърифәтчебез Каюм Насыйри һәм искиткеч талантлы рәссам Константин Васильев.

Яшел Үзәннең музыкаль талантлары турында сөйли башласак, ТР композиторлар Союзы рәисе Рәшид Фәһимович Кәлимуллин да искә алмый мөмкин түгел. Ул 1957 елда Яшел Үзәндә туган, 3 нче мәктәпне тәмамлаган. Яшьтән үк булдыклы бала-ике ел эчендә музыка мәктәбен тәмамлаган. Аннан соң музыка училищесы, консерватория.

Казан консерваториясе ректоры булган Рубин Кәбир улы Абдуллин да 1950 елда Яшел Үзәндә туа, шунда укый.

Татарстанның халык артисты, татар операсына нигез салучыларның берсе, легендар җырчы Усман Әлмиев та 1915 елда Яшел Үзән районы Акъегет авылында дөньяга килә. Усман Әлмиев- опера сәнгатен генә түгел, татарларда эстрада җырын да популярлаштыра башлаучы.

Сара Садыйкованың ата-анасы Айдар авылыннан.

Артистка Сәхибҗамал Иделленең (Волжская) тамырлары да Яшел Үзәннең Тугач авылында.

Яшел Үзән җиреннән мондый олуг шәхесләрнең чыгуы юкка гына түгелдер. Моны төбәкнең искиткеч гүзәл табигате, суларының шифалылыгы, һавасының сафлыгы белән аңлатырга кирәктер. Мондый урында яшәгән кешеләрнең күңелләре дә саф, киң һәм иркен була. Бары шундый кешеләр генә - илгә үз халкы өчен җан атучы, талантлы шәхесләр .

Бу проект эше якташыбыз Равил Гарәфетдин улы Сәйфетдинов турында**.** Аның тормыш юлын, иҗатын өйрәнү бүгенге көндә **актуаль**. Беренчедән, ул - безнең якташыбыз. Икенчедән, аның шигырьләре яшь буыннытәрбияләүдә зур роль уйный.

Эзләнү- тикшерү эшенең максаты:

Проект эшемнең **максаты**Равил Гарәфетдин улының тормышы, иҗаты турында материал туплау, аларны өйрәнү, проект эшен башкару.

Эзләнү – тикшеренү эшенең бурычлары:

1. Равил Гарәфетдин улының тормышы, иҗаты турында материал, мәгълүмат туплау.
2. Аның иҗаты, шигырьләре белән танышу, уку.
3. Равил Сәйфетдиновның иҗаты буенча иҗади күзаллауларымны үстерү, туган ягымның күренекле кешеләре турында белемнәрне тирәнәйтү.

2.1. Сәйфетдинов Равил Гарәфетдин улының балачагы, яшьлеге

Равил Гарәфетдин улы Сәйфетдинов 1938 елның 14 октябрендә Яшел Үзән районының Мулла Иле авылында туган. Аның бала чагы дәһшәтле сугыш елларына туры килә. Бу елларның авырлыгын, кырыслыгын аның үзенә, үз җилкәсендә татырга туры килә. Әтисе сугыш кырында ятып кала. Әнисе колхоз эшеннән бушамый. Шундый авыр шартларда да Равил тәрбияле, кешелекле булып үсә. Йорттагы хуҗалык эшләренең күбесен малай үзе башкара, белемен дә күтәрә. Урта мәктәпне бетергәч, җиде фәннән имтихан тапшыра. Конкурста бер урынга җиде кеше була. Бу сынауны уңышлы үтеп, ул Казан дәүләт университетына укырга керә.

1956—1961 елларда Казан дәүләт университетында укый. Монда уку елларында үзен актив студент буларак күрсәтә : төрле кичәләрдә катнаша, шигырьләр иҗат итә. Ул Т. Галиуллин, Х. Миңнегулов, М.Усманов, И.Таһиров, Ф. Йосыпов, Н. Хисамов, Р.Кутуевлар белән бергә укый. Җәйге каникулларда алар чирәм җирләрдә эшлиләр. Равил абыйны “ Чирәм җирләрне үзләштергәне өчен ” медале белән бүләклиләр.

2.2. Равил Сәйфетдиновның педагогик эшчәнлеге

Равил Сәйфетдинов педагогик практиканы Казанның 89 нчы татар мәктәбендә үтә. Ул үткәргән татар теле дәресләренә югары бәя бирелә. Кышкы каникулларда авылларда милләтебез тарихы турында кызыклы лекцияләр укып йөри.

Университетны тәмамлагач, аны Самара өлкәсендәге Гали авылы мәктәбенә укытучы итеп җибәрәләр. Ул монда ике ел эшли: татар, рус, немец телләрен укыта. Пушкин, Евтушенко, Гёте, Гейне шигырьләрен татарчага тәрҗемә итә. Шушы мәктәптә ул укучылар күңеленә юл табарга өйрәнә. Авыл халкы, укучылар аны бик хөрмәт итәләр.

1963 нче елда Р.Сәйфетдинов Мулла Иленә кайта , һәм шушы көннән аның бөтен калган гомере туган авылында уза.1968 нче елда аны директор урынбасары итеп куялар, 1971 нче елдан мәктәп директоры итеп билгелиләр. Ул 2000 нче елга кадәр директор булып эшли. Җитәкче булса да, ул гомере буена укытучы булып кала. Һәр дәресенә әзерләнеп керә, укучылар аның дәресләрендә мавыгып, кызыксынып укыйлар. Татар теленнән, әдәбиятыннан олимпиадаларда укучылары призлы урыннар яулыйлар. Равил Гарәфетдинович кырыслыкны ягымлы юмор белән аралаштыра белә.

Равил ага әдәби эшчәнлек белән шөгыльләнүен дә дәвам итә: яңадан-яңа шигырьләр иҗат итә.

Бу шигырьләр бүген яңача, яңа мәгънә төсмерләре, яңа эчтәлек белән яңгырыйлар. “Һәрбер олы, һәрбер якты хыял - максатларның кыскасы, нигезе – хезмәт икән. Шул хыял - максатка ирешү юлында кеше үз намусына, үз вөҗданына каршы бармаска тиеш икән. Без бер нәрсәгә ачык төшендек: күңел ятарлык, кеше тормышын бизәрлек һөнәр тапкан кеше бәхетле була, андый кешене бәхет үзе эзли”. Бу юллар тагын бер якташыбыз М.Хәсәновның “Диас, Ильяс һәм робот МИАЗ” исемле хикәясеннән. Бу юллар Р. Сәйфетдиновның тормыш юлына, эшчәнлегенә дә туры килә.

2.3. Равил Сәйфетдиновның иҗтимагый эшчәнлеге

Равил Гарәфетдинович авыл тормышында, җәмәгать эшләрендә дә кайнап яши.Район Советы депутаты буларак, авылларга асфальт юл салдыруга зур өлеш кертә. Үзенә йөкләнгән барлык вазифаларны да җиренә җиткепреп башкара: агитаторлар җитәкчесе, пропагандист, авыл Советы рәисе урынбасары, Иптәшләр Суды рәисе, комсомол секретаре, “ Белем җәмгыяте” лекторы... Кичке мәктәптә авыл яшьләрен укыту- тәрбияләүгә дә зур көч куя.

Ул район һәм Мулла Иле авылы тарихын өйрәнүгә зур хезмәт куя. Мәктәптә “Авыл тарихы” музеен оештыра. Аның тырышлыгы белән авылның 750 еллык юбилеен республика күләмендә зурлап билгеләп үтәләр.

Равил ага 2008 нче елдан гомеренең соңгы көннәренә кадәр Мулла Иле авылында имам-хатыйб вазифаларын да башкара."Һәрбер дини чарага ул олы иман, зур тырышлык белән әзерләнә", - диләр аның турында авылдашлары. Мәчет каршындагы мәктәптә балаларга дин сабагы да укыта. “Мәңгелеккә килдем дип эшлә, иртәгә үләм дип гыйбадәт кыл”, - дип яши ул.

2017 елда рухи-әхлакый традицияләрне үстерүдә, тынычлык һәм конфессияара килешүне ныгытуда зур көч куйганы өчен Татарстан Республикасы Президентының Рәхмәт хаты белән бүләкләнә.

Исән булса, ул да безнең арада утырыр иде, мөгаен. Кызганычка каршы, 2018 нче елда Равил ага Сәйфетдинов безнең арадан китте. Татарстанның атказанган укытучысы , Россиянең мәгариф отличнигы, Хезмәт ветераны Равил Гарәветдин улының яшүсмер еллары һәм гомеренең күп өлеше Яшел Үзән районы Мулла Иле авылында уза.

Йомгаклау

Йомгаклап, шуны әйтәсем килә: күренекле , эш күрсәткән шәхесләребезне онытмыйк без!

Равил Гарәфетдинович Сәйфетдиновның эшчәнлеге бәяләнмичә калмаган, әлбәттә. Ул СССР мәгариф министрлыгының Мактау Грамотасы, “Хезмәт ветераны” медале белән бүләкләнә. Аңа“ Татарстанның атказанган укытучысы “ , “Россиянең мәгариф отличнигы”дигән мактаулы исемнәр бирелә.

2018 нче елның 10 нчы февралендә Равил абый вафат була.

Мулла Иле халкы үзе олы тормышка чыгарган, соңгы тору урынын да шушында сайлаган милләт җанлы Равилен онытмый һәм киләчәктә дә онытмас, дип ышанып калабыз. Аның шәхесе, ул тудырган шигырьләр һәрвакыт халык күңелендә сакланыр.

Без, 21 нче гасыр буыны, күренекле кешеләрнең тормыш юлы, иҗаты белән кызыксыныйк һәм киләчәк буынга тапшырыйк.Боларның барысын да түкми-чәчми киләчәк буыннарга илтеп җиткерергә тиешбез. Шул вакытта гына татар халкы милләт буларак яшәр, рухи яктан тагын да баер, татар халкының атаклы шәхесләре, сәнгате онытылмас, югалмас, халык күңелендә яшәр дип өметләнәсе килә.

Файдаланган чыганаклар:

1. http://beznenmiras.ru/golsem-ojjge-kajjtad
2. https://edu.tatar.ru/z_dol/sch16/page4752524.htm
3. https://tt.wikipedia.org/wiki/Равил_Сәйфетдинов